

Motion till riksdagen 2020/21:3848

av Johan Forssell m.fl. (M)

med anledning av skr. 2020/21:62 Riksrevisionens rapport om effektiviteten vid Kriminalvårdens anstalter

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka effektiviteten inom Kriminalvårdens verksamheter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en genomlysning av Kriminalvårdens kapacitet för att skyndsamt ta fram en konkret och långsiktig plan för Kriminalvårdens expansion och framtida fängelseetableringar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige har stora problem med gängkriminalitet. Skjutningar och sprängningar har bokstavligt talat blivit ett dagligt återkommande inslag i vår vardag. 2019 var skjutningarna fler än någonsin tidigare, och siffrorna blev än mörkare förra året. Totalt inträffade 366 skjutningar 2020, vilket innebar en ökning från 2019 med 10 procent. Även antalet avlidna till följd av skjutvapenvåld var högre än någonsin tidigare då 47 personer dödades, en ökning med 12 procent jämfört med 2019.

Därtill har Sverige stora problem med andra typer av brottslighet. De senaste åren har bl.a. rån och sexualbrott haft en uppåtgående kurva och de s.k. internationella stöldligorna har ökat i omfattning.

För att komma till rätta med brottsligheten har vi moderater föreslagit ett stort antal åtgärder. I takt med våra satsningar på polisen och våra föreslagna straffskärpningar kommer ännu fler att avtjäna straff i anstalt. För att rättskipningen ska fungera krävs därför en effektiv kriminalvård som kan hantera det ökade antalet utdömda fängelsestraff.

Det är uppenbart att det behövs fler platser i häkten och anstalter. Den situation som just nu råder inom Kriminalvården med platsbrist är ytterst en effekt av regeringens

bristande agerande. De iakttagelser som Riksrevisionen i sin rapport Effektiviteten vid Kriminalvårdens anstalter (RiR 2020:16) framför om anstalternas resurseffektivitet är därför högst oroväckande. En grundförutsättning för en effektiv kriminalvård är att de resurser som fördelas används på effektivast möjliga sätt.

Enligt Europarådet var svensk kriminalvård 2014 bland de dyraste i Europa. Av Kriminalvårdens årsredovisning för 2018 framgår att kostnaderna för anstaltsverksamheten dessutom ökat på senare år. Statskontoret har med data från år 2003 jämfört Sveriges och Kanadas kostnader per anstaltsplats. Statskontoret fann då att anstaltsplatserna i Sverige kostade 60 procent mer än i Kanada. Samma jämförelse för år 2018 visar att Sveriges anstaltsplatser då kostade 100 procent mer än Kanadas. Skillnaderna mellan länderna i kostnad per plats har alltså ökat över tid.

Systematisk uppföljning och ökad effektivitet

Riksrevisionen bedömer i sin rapport att flera av de 44 analyserade anstalterna kan bli mer resurseffektiva och att vissa anstalter har större förbättringspotential än andra. Enligt Riksrevisionens beräkning finns det utrymme för en genomsnittlig resurseffektivisering med upp till 20 procent. Granskningsrapporten visar att det finns relativt stora skillnader i anstalternas resurseffektivitet där hela 20 anstalter uppvisar en förbättringspotential. Vidare menar Riksrevisionen att det inte finns något som tyder på att de effektiva anstalterna har åstadkommit sin effektivitet på bekostnad av säkerheten och de intagnas välbefinnande. Rapporten visar att genomsnittskostnaden per plats är högre för de anstalter som har en förbättringspotential än för dem som bedömts vara resurseffektiva.

I och med de iakttagelser som Riksrevisionen presenterar i sin rapport tydliggörs vikten av en effektivt fungerande kriminalvård i form av ett mer effektivt resursutnyttjande med bibehållen, och i flera fall förbättrad, kvalitet. För att styrning mot ökad resurs- och kostnadseffektivitet ska få genomslag behöver resultaten i verksamheten följas upp fortlöpande. Detta kan exempelvis åstadkommas genom att rutiner utvecklas för systematisk datainsamling som gör det möjligt att följa upp effektiviteten för anstalterna på ett systematiskt sätt.

Riksrevisionen lyfter även fram de effektivitetsvinster som kan skapas genom s.k. stordrift. Enligt deras beräkningar skulle staten kunna spara 580 miljoner kronor per år om Kriminalvårdens anstalter skulle ha 300 platser vardera.

Genomlysning av Kriminalvårdens kapacitet

Moderaterna har länge förespråkade och drivit på för att en genomlysning av Kriminalvårdens kapacitet ska genomföras, med syftet att ta fram en konkret och långsiktig plan för Kriminalvårdens expansion och framtida fängelseetableringar. Riksrevisionens rapport belyser vikten av att en sådan genomlysning sker skyndsamt.

Kriminalvården kommer långsiktigt att behöva tillföras betydande resurser för att säkerställa en säker och effektiv verkställighet av utdömda påföljder, med såväl fler häktes- och anstaltsplatser som bättre innehåll i verkställigheten. Samtidigt är det centralt att verksamheten hela tiden utvecklas och effektiviseras, dels för att hantera den rådande situationen med den ökande kriminaliteten, dels för att använda skattebetalarnas pengar på bästa sätt.

Påtagligt öka antalet överföringar av fångar med utländskt medborgarskap

Det finns även saker som kan göras här och nu som snabbt skulle kunna öka effektiviteten inom Kriminalvården. Enligt Kriminalvårdens publikation Kriminalvård och statistik (KOS) för 2019 fanns 1 414 utländska medborgare inskrivna i anstalt den 1 oktober 2019. Cirka 60 procent av dessa personer var från länder utanför Norden och Europa. Vid den tidpunkten utgjorde de utländska medborgarna 29 procent av det totala antalet inskrivna i anstalt. Av Kriminalvårdens årsredovisning för 2019 framgår att det under 2019 endast överfördes 75 personer från Sverige till annat land för verkställande av straff, medan det överfördes 78 personer till Sverige från annat land för verkställande av straff.

Sedan den 1 juli 2020 gäller en ny lag med krav på skyndsam handläggning hos Kriminalvården och de allmänna domstolarna som ska leda till att fler brottslingar ska avtjäna straffet i sina hemländer. Detta gäller dock endast andra EU-länder. För att öka effektiviteten inom Kriminalvården är det viktigt att Kriminalvården i Sverige fördjupar samarbetet med kriminalvården i de länder vars medborgare är överrepresenterade i de svenska anstalterna, i syfte att möjliggöra överföring i fler fall. Därför anser Moderaterna att Kriminalvården bör ges i uppdrag att påtagligt öka antalet överföringar av fångar även till länder utanför Norden och EU, bl.a. i syfte att öka effektiviteten inom Kriminalvården, och tillkännager detta för regeringen.

Kriminalvården ska bl.a. alltid initiera ett ärende om överföring när en utländsk medborgare ska verkställa ett fängelsestraff om sex månader eller längre.

Johan Forssell (M)

Emma Ahlström Köster (M)

Mikael Damsgaard (M)

Ellen Juntti (M)

Sten Bergheden (M)